

John Harding-John Burrows: The Golden Pathway Annual

színmű 2 részben

A két fiatal angol szerző jelenetsora egy fiatalember, Michael Peters felszédülésének történetét követi nyomon, úgy, hogy ezen belül sürített s helyi kritikusok szerint igen találó képet ad a háború utáni társadalmi fejlődésről is, melynek alapvonása: a lassu kiabrándulás abból, hogy az életszínvonal emelkedése, a munkáspárti kormányzás megszünteti az osztályellentéteket. Elsősorban a nevelési rendszert veszik célba, melyvégeredményben arra irányul, hogy az Establishment hűséges kiszolgálóivá nevelje a munkásszármazású fiatalokat.

I. felvonás

1. George Peters /Michael apja/ leszerel: vége a II. világháborúnak. Utközben segít helyrehozni egy tászt lerobbant autóját. A tiszt nagy lelkesedéssel ömleng a munkáspárt győzelméről, az egyenlőség, a szocializmus köréről - de az, hogy az egyszerű tizedest kocsjába invitálja és együtt utazzanak ^{haza - holott utcéljuk azonos} és a közlekedés igen bonyolult még - eszébe sem jut. Ez a frappáns jelenet megüti az egész darab kritikai-szatirikus alaphangját.

2. George hazaér; boldogan üdvözlük egymást fiatal feleségével, Eniddel. Mindenük oda, lakásukat bomba érte, de tele vannak reménnyel és szerelemmel.

3. A kis Michael már ott tetyog a kertben; az idill tovább tart.

4. A Peters-házaspárt, akik most indítják iskolába kisfiukat, egy ügynök keresi fel. Rájuk szózza a címadó enciklopédiát, melynek az Arany Ösvény Évkönyvet, melynek egyes kötetei díszcsomagolásban minden évben a gyermek születésnapjára futnak be, és a mai tudás legjavát nyújtva kísérik végig a gyermeket 6-tól 10 éves koráig, a mai angol diák arany ösvényén vezetve. A naiv és lelkes Petersék előfizetnek a szimbolikus ajándéokra.

5. Bár Michael 6. éves születésnapjára megjött a pompás első kötet, Michael még nem tudja elolvasni a 6 éves kisfiuról szóló idilli mesét. Anyja olvassa fel neki; lelkesedését alig csappantja, hogy George napi munkákhól él, nyomoruságosan. Elvégre 1951-ben vagyunk; Anglia még nem lábalt ki a háborúból.

6. George visszakerült régi munkahelyére. Érelést kér, de főnöke patriarkális keneteljessége mögött könyörtelen közönnyel elutasítja, majd mikor George makacskodik, elbecsátja: nem emberek ezek a munkások, nincsenek tekintettel az ő érzelmeire, aki pedig gyermekeiként szereti őket.

7. George referál elbecsátásáról Enidnek, aki kénytelen volt takarítást vállalni egy jómódu háznál. Közben tölt magának a zsufolásig telt bárszékényből. A tulajdonos balép s rögtön észreveszi a hiányt. Metsző hangon oktatja ki a tulajdon tiszteletére az ugyancsak ott lévő kis Michaelt, úgy, hogy George is értsen belőle.

8. A kerónázás napja. A tanítónéni a lelkes nebulókkal lejátszatja a család eseményesort. Ő II. Erzsébet és Michaelnek, a legjobb tanulónak jut a kitüntetés, hogy Fülöp herceget alakíthatja.

9. Petersék albérlőt fogadtak: egy angol tanulmányait tökéletesítő indiai aki folyton Churchill beszédeit szavalja. George egyszer azt hazudta neki, hogy ismeri Churchillt /ismeri is: minden második pénteken ő viszi el a Downing Street lo szennyesét/. Michael, az igazság kis bajnoka, megszuggja Mr. Sethnek: apja nem tartozik Churchill baráti köréhez. Döbbenet hallja, hogy a derék hindu ezt az első perctől tudta.

10. A Peters-család megengedhet magának egy tengerparti nyaralást, melyet szekványosan, csendes unalomban töltenek. Napoznak, fagyaltatoznak, mérgelednek, ha elromlik az idő.

11. Petersék rábeszélják Michaelt a továbbtanulásra. Menjen gimnáziumba, hogy többre vihesse, mint ők.

12. Michael álmot lát: az évkönyvsorozat két minta-kisgyerekével, gazdag, jómódu gyerekekkel kirándul és löncsöl és "beugrik" elkóborolt kutyájuk szerepébe. Az álom tanulsága, hogy Michael kezdi szégyellni szüleit. A kisfiuk ugyanis megtalálják egy cédulát, amely azt tanúsítja, hogy George a tisztitónál dolgozik; Michael azonban nem árulja el, hogy a cédula tulajdonosa - a saját apja.

II. felvonás

1. ~~képx~~ Michael monológja. Gimnáziumba jár, szülei legnagyobb büszkeségére. Legjobb barátja, Owen pilóta akar lenni; ő misszionáriusi pályáról álmodzik.

2. Michael fantáziája: misszionárius valahol Afrikában, Owen a hűséges néger szolgája. Mivel egy néger törzsfőnököt nem tud meggyógyítani, agyonnyilazzák; ő hősiessen vállalja a mártírhalált.

3. Michael cserkészként lett. El kell végeznie a napi jócselekedetet, e célból becsönget egy lakásba. Az ott élő magányos hölgy azt kéri: masszírozza meg fájó hátát s eközben megpróbálja elcsábítani a srácot. Michael udvariasan, de zavartan és feldúltan távozik.

4. Családi est a tévé előtt. Michael fellázad: beszélgetni szeretne szüleiivel. Provokatív felhívásával azok nem tudnak mit kezdeni; nem érzik, hogy mendenivalójuk lenne. Lassan már valóban alig is van.

5. Michael francia tanárnője már több sikert ér el a közben valamicskét idősebb fiunál. Miközben egy James Bond-típusú fantáziajelenetet adnak elő, melynek éle a gonosz kőfőnök, az iskolaigazgató ellen irányul, sikeresen fejlődik a flórt is. A jelenet - amelynek egy része már Michael fantáziájában játszódik - azzal végződik, hogy az igazgató rajtakapja őket, és raffináltan halálra kínozza Michaelt, mint aki útjában áll törekvésének: Anglia valamennyi értelmes fiatalemberét a Jóléti Állam szolgálatába állítani. Michael-James Bond bosszút áll: egy, a biológiaszertárból lopott mérges pókkal halálra maratja az igazgatót.

6. Ricky Evzáró díjkiosztás az iskolában. Az iskola névadójának emlékére alapított Arnold Riley-díjat - ^{annak számára} ~~az iskolá~~ hírnevét a legjobban gyarapította az adott évben - első ízben Michael Peters kapja, aki eddig minden egyéb díjat elnyert, és most büszkén indul tovább az egyetem felé.

7. Az igazgató a legnagyobb megdöbbenéssel és felháborodással értesül róla, magának Michaelnek váratlan, nyílt vallomásából, hogy az iskola disze volt a szerzője a diákcsínynek: 600 imakönyv elrejtésének, minek következtében nem lehetett megtartani a hálaadó istentiszteletet. Dühében más vádakkal is illeti Michaelt, aki maga is mélységesen csalódik, amiért ennyire félreismerhetik őt.

8. George panaszkodik Michaelnek: egyre kevesebbet keres, egyre fölöslegesebbnek érzi magát. Michael fiatalos türelmetlenséggel szearehányást tesz apjának: még nem öreg, ötvenes éveiben jár, miért nem tanul, miért nem fejleszti személyiségét? Nem tudja megérteni, hogy George-ot már megtörte az élet, újrakezdéshez már nincs ereje.

9. Michael és a kislány, akinék ^{immár egyetemisták} ~~uővővővő~~ ^{feliratokat} ~~prakszikkak~~ ^{számláknak} az amerikai idegenforgalmi hivatal ^{felé} ~~kerékelték~~ ^{számláira}. Egy részeg csatlakozik hozzájuk, de ő azt mészolja fel: Eljen az I.R.A. Azután átalakul hivatalnökká, aki megdörgálja Michaelt, amiért szőgyent hozott az egyetemre és szőleire és 15 font bírságra ítéli.

10. Euid és George csendben, rezignáltnan, egyedül töltik a szilvesztert. Michael nem jött haza. Borongós gondolatok foglalkoztatják őket: mi lesz a fiukkal, jól nevelték-e egyáltalán - és mi vár órájuk az új évben.

11. Michael elvégezte az egyetemet. Állást keres egy újság szerkesztőségében, de a kapus kiciktatja: százával vannak hozzá hasonlók. A helyzete reménytelen; okosabban teszi, ha az üzleti életben próbál elhelyezkedni.

12. Michael utolsó víziója. A két, évkönyvbéli kisfiút látja ismét, akikből közben egy nagy cég vezetői lettek. Náluk kapott Michael állást, mint személyzeti felelős. A gazdasági helyzet súlyosbodása miatt a két kisfiu-tőkések megbizsa: bocsásson el néhány embert. Az elbecsátandókat zsákban rakják Michael elé - s az első zsákból George kerül ki. Michael tiltakozására ~~szá~~ ~~sem~~ hederítenek: elvégre minden alkalmazottjuk apja valakinek. Majd mikor Michael tovább protestál, megfenyegetik: rendőrt hívnak. Visszatér a valóság: George szearehányást tesz Michaelnek. Ha ő elvégezhette volna az egyetemet, nem űlne már itt fél éve munka nélkül. Ugyan miért nem fogadta el azt a felkinált személyzeti állást? De hiába: ez a neazadék arany tálcán kapott mindent, azért nem tudja megbecsülni magát. George kimegy; Michael pedig kiveszi aktatásakájából az Arany Ösvény Évkönyvet és földhöz vágja.